

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: Ontologický čtverec: Aristotelés & E. J. Lowe

Autor práce: Markéta Priehradná

Obor studia: NMgr Filosofie

Posudek vypracoval: Lukáš Novák

Datum: 18. 5. 2021

Cílem předložené práce je porovnat dvě ontologické koncepce vycházející z tzv. „ontologického čtverce“ – čtyř základních (kvazi-)kategorií rozlišených jednak podle individuality či obecnosti a jednak podle substanciality a akcidentalit. A sice jednak koncepci Aristotelovu, a jednak koncepci nedávno zesnulého neoaristotelika E. J. Lowe. Obtížnost vytyčeného cíle spočívá v tom, že Lowe ve své konstrukci ontologického čtverce, který tvoří základní rámec jeho ontologie, vychází z Aristotelova rozlišení (provedeného v *Kategoriích*) toho, co je/není v subjektu a toho, co se vypovídá/nevypovídá o subjektu, ovšem Aristotelovou interpretaci zasazuje do dosti odlišného myšlenkového kontextu a pracuje s ní jinak. Autorka tak stála před náročným úkolem zachytit aristotelickou inspiraci v Lowově rozvrhu a zároveň uchopit, „převést na společný jmenovatel“ a artikulovat netriviální odlišnost obou pozic – k čemuž navíc přistupují interpretační problémy spojené zejména s Aristotelovým filosofickým dílem (jako jsou konflikty mezi *Kategoriemi* a *Metafyzikou* apod.).

Autorka postupovala především metodou kritické analýzy textů obou autorů a konceptuální rekonstrukce obou koncepcí, s následnou snahou o identifikaci jejich shod a rozdílů. Dva hlavní problémy, s nimiž při práci zápasila, které se však podařilo v průběhu geneze textu značně zmírnit, byly jednak „utápění se“ v textu, tj. problém získat dostatečný odstup a nadhled, a jednak problém s jasným vyjadřováním myšlenek. Oba tyto nedostatky jsou ve výsledné podobě práce stále patrné, nicméně autorce se myslím v zásadě podařilo poukázat na klíčové diskrepance mezi oběma koncepcemi – tj. zejména fakt, že zatímco u Lowe se u ontologického čtverce jedná o čtyři základní *kategorie entit*, pro Aristotela obecniny nemají ontologicky samostatný status a nelze je pokládat za kategorie. To pak souvisí s hlubokou odlišností v chápání obecnin u obou autorů, s Lowovou matoucí snahou distancovat se od dichotomie „relační–konstituční ontologie“ (zatímco Aristotela lze celkem neproblematicky zařadit mezi ontology konstituční), s Lowovým idiosynkratickým přístupem k Aristotelovu hylemorfickému odkazu atd.

Vzhledem ke komplexnosti, obsáhlosti a v případě Lowe i značné techničnosti dané problematiky mohla autorka v práci mnohé problémy pouze zmínit či naznačit, a nebyl prostor na jejich jasnější rozpracování či vysvětlení. To někdy, i ve spojení se zmíněnými formulačními problémy, vede k nejasnosti textu. Nicméně domnívám se, že i navzdory tomu, že i na výsledné podobě textu je patrné, jak autorka s tématem zápasila, je tento nedostatek vyvážen prokázanou schopností autorky samostatně a kriticky přistoupit k takto náročné látce a vstoupit do skutečné filosofické diskuse se studovanými autory.

Konkrétnější zhodnocení nedostatků a předností práce již ponechám na oponentovi, sám předběžně navrhuji hodnocení *výborně mínus*.